

Asia: VN/23899/2023

Arviomuistio päästökauppadirektiivin toimeenpanosta - Uusi EU:n fossiilisten polttoaineiden jakelua koskeva päästökauppa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Elintarviketeollisuusliitto (ETL) kiittää mahdollisuudesta lausua työ- ja elinkeinoministeriön arviomuistiosta liittyen uuteen EU:n fossiilisten polttoaineiden jakelua koskevaan päästökauppaan.

Elintarviketeollisuus ja Suomen ruokahuolto on riippuvaista kohtuuhintaisesta energiasta ja toimivista kuljetusjärjestelmistä. ETL pitää tärkeänä, että direktiivin kansallisessa toimeenpanossa huomiota kiinnitetään suomalaisen teollisuuden kilpailukykyyn ja arvioida toimeenpanon vaikutukset laajasti myös polttoaineita käyttävän teollisuuden näkökulmasta.

Arviomuistiossa todetaan hyvin, että päästökaupan laajentumiseen liittyy paljon epävarmuuksia ja uuden polttoaineiden jakelua koskevan päästökaupan aiheuttamat kustannukset tiedetään vasta jälkikäteen. Lisäksi arviomuistiossa nostetaan asianmukaisesti esiin, miten loppukäyttäjän tunnistaminen ennakkoon on haastavaa ja aiheuttaa hallinnollista taakkaa. Arviomuistiossa esitetään, että soveltamisalan laajentaminen kaikkiin nestemäisiin ja kaasumaisiin polttoaineisiin ratkaisisi keskeisimmät toimeenpanoon liittyvät haasteet.

ETL suhtautuu ehdotukseen kansallisen soveltamisalan laajentamisesta varauksellisesti. Katsomme, että päätöstä kansallisesta soveltamisalan laajentamisesta ei pidä tehdä ennen kuin vaikutukset eri toimialoille ja suomalaisyritysten kilpailukykyyn on arvioida laajasti, vaikka direktiivin kansalliseen toimeenpanoon liittyvä aikataulu on haastava. Lisäksi jää mielestämme epäselväksi, miten valtio kompensoisi päästöoikeusmaksut polttoaineverotuksen hiilidioksidiverossa, jotta ei syntyisi kaksinkertaista maksua.

Arviomuistiossa todetaan, että yleisen päästökaupan ulkopuolisessa teollisuudessa suurin suhteellinen kustannusvaikutus uudella päästökaupalla on elintarviketeollisuuteen, kumi- ja muoviteollisuuteen sekä ajoneuvojen valmistukseen, joissa kustannusten nousu olisi noin yksi prosentti suhteutettuna näiden alojen nykyiseen käyttökanteeseen. Kustannusten nousussa ei kuitenkaan huomioida esimerkiksi kuljetuskustannusten nousun vaikutuksia näiden samojen alojen toimijoihin. Todellinen kustannusvaikutus on siis huomattavasti arviointimuistiossa esitettyä arviota suurempi.

Kustannusten siirtyminen kuluttajahintoihin on tunnistettu myös arviointimuistiossa. ETL:n huolena on, että uudella päästökaupalla on merkittävä koko elintarvikeketjun korkea kustannustaso ylläpitävä vaikutus, mikä heikentäisi suomalaisen elintarvikealan kansainvälistä kilpailukykyä. Lisäksi haluamme huomauttaa, että maa- ja metsätalouden työkoneet on rajattu direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, mutta kansallisesti toteutettava soveltamisalan laajentaminen ja päästökaupan tuoma kustannustennousu nostaisi edelleen kotimaisen ruokaketjun kustannuksia.

ETL katsoo, että hallitusohjelman mukaisesti Suomessa tulee välttää EU-lainsäädännön toimeenpanon yhteydessä kansallista lisäsääntelyä. Tätä periaatetta tulee noudattaa polttoainejakelun päästökaupan toimeenpanossa, sillä kansallinen lisäsääntely heikentää suomalaisyritysten kansainvälistä kilpailukykyä. Mikäli soveltamisalan kansalliseen laajentamiseen kuitenkin päädytään, niin ETL:n näkemyksen mukaan laajennukset tulisi kompensoida toimijoille täysimääräisesti ja hyvitysjärjestelmä valmistella huolellisesti jo samassa yhteydessä, kun mahdollisesta soveltamisalan laajentamisesta päätetään.

Johtuen lukuisista toimeenpanoon liittyvistä epävarmuuksista ja haasteista ETL katsoo, että Suomen tulisi nykyistä tarkemmin selvittää, ja pyrkiä hyödyntämään direktiivin tarjoama mahdollisuus päästökaupan käyttöönoton lykkäämisestä vuoden 2030 loppuun asti. Mikäli päästökaupan käyttöönottoa ei lykätä, vaan se käynnistyy 2027, niin päästökaupasta saatavia tuottoja pitäisi ETL:n näkemyksen mukaan hyödyntää raskaan liikenteen edistämiseen sekä sellaisten toimialojen puhtaan siirtymän edistämiseen, joilla fossiilisten polttoaineiden korvaaminen lyhyellä aikajänteellä on haastavaa.

Levón Satumaija
Elintarviketeollisuusliitto ry